

EUTEXⁱ

— Keretrendszer

EUTEXⁱ

● EUTEx KERETRENDSZER

Az erőszakos szélsőséges bűnözők (violent extremist offender, VEO) rehabilitációja és re-integrációja során a büntetésvégrehajtási, illetve pártfogó szakemberek rengeteg gyakorlati kihívással állnak szemben.

Hogyan kezeljük a radikalizálódással és az erőszak alkalmazásával összefüggésbe hozható mentális betegségeket?

Hogyan építsünk ki munkakapcsolatot az ilyen alanyokkal, miután gyanakvásukat és aggodalmaikat eloszlattuk?

Hogyan lehet motiválni őket a változásra, amitől elkezdik a rehabilitációt és végig ki is tartanak benne?

Milyen különböző kognitív viselkedésterápiás technikákat lehet alkalmazni az erőszakos szélsőséges bűnözők (VEO) rehabilitációjában?

Hogyan dolgozzunk az erőszakos szélsőséggel kapcsolatba hozott, radikalizálódott nőkkel és gyermekekkel?

Vagy, hogyan lehet az ezzel a jelenséggel érintett közösségeket bevonni a megoldásba?

Az ezen problémák megfelelő kezelését elősegítő EUTEx kurzus célja a dzsihádisták és szélsőjobb oldali szélsőséges elkövetők rehabilitációjával foglalkozó, az európai büntetésvégrehajtási és pártfogó szakemberek speciális, magasszintű kompetenciáinak fejlesztése és megerősítése.

Hogyan lehet például azonosítani az olyan motivációkat és segíteni azok feldolgozásában, amelyek miatt valaki politikai vagy vallási célból erőszakot alkalmaz?

Az EUTEx kurzust alkotó három modul kifejezetten három fő téma köré szerveződik:

- 1 Radikalizálódás és kockázatértékelés
- 2 Rehabilitáció és re-integráció
- 3 Nőkkel, kiskorúakkal és közösségekkel végzett munka

A kurzus kifejezetten a következő szakmai kategóriákat célozza:

Börtönszemélyzet,
különösen pszichológusok és szociális munkások

Pártfogói személyzet,
különösen a szociális munkások

Közösségi szervezetek tagjai,
mint például olyan szakemberek, akik a civil szervezeteknél olyan személyekkel dolgoznak, akiknek már volt dolguk a bűnügyi

igazságszolgáltatással

Az EUTEx kurzus átfogó és sokoldalú képzést kíván nyújtani, és olyan kompetenciaalapú megközelítést alkalmaz, amely figyelembe veszi ennek a sajátos fogvatartotti csoportnak a rehabilitációjában és re-integrációjában részt vevő szakemberekkel szemben támasztott speciális követelményeket. Ezért nemcsak a szilárd tudásalap megteremtésére összpontosít, hanem hangsúlyt fektet az alapvető készségek fejlesztésére, és

közvetve a hatékony munkavégzéshez a területen elengedhetetlen magatartásformák elsajátítására is.

A kurzus egy online részből és egy offline, személyes részvétellel zajló részből áll. A kurzus virtuális dimenziójában a hallgatók egy elektronikus platformon férnek hozzá azokhoz az elméleti anyagokhoz, amelyeket kifejezetten ehhez a kurzushoz dolgozott ki több, az adott témák területén széleskörű tapasztalattal rendelkező európai szakember. A kurzus előnye a különböző területekről (pszichológia, pszichiátria, szociális munka, kriminológia, politikatudomány, történelem, újságírás) érkező sokszínű oktatói csapat. A különböző országokból (Ausztria, Németország, Franciaország, Spanyolország, Albánia, Svédország, Portugália) érkező oktatók révén a kurzus biztosítja az erőszakos szélsőségek átfogó és részletekbe menő megértését. Arra törekszik, hogy megragadja ennek a különböző országokban jelentkező jelenségnek az összetett és folyamatosan változó természetét. A tananyaggal kapcsolatos ismeretek elsajátítását az egyes fejezetek végén különböző feladatok és tesztek segítségével értékeljük, a résztvevők így láthatják a saját előrehaladásukat. Emellett, a kurzus személyes részvétellel zajló része három szemináriumot és egy tanulmányutat foglal magában, lehetőséget adva az online komponens témáinak mélyebb elsajátítására. Ezek a foglalkozások gyakorlatiasabb megközelítést alkalmaznak, valamint a tárgyhoz kapcsolódó készségek és attitűdök fejlesztésére és a módszerek konkrét alkalmazására koncentrálnak. A kurzus az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool (kockázatokat és erősségeket értékelő eszköz) használatára vonatkozó képzést is tartalmaz.

A kurzus angol nyelvű. Az egyes kurzusokon legfeljebb 25 hallgató vehet részt.

● A KURZUS FELÉPÍTÉSE ÉS TARTALMA

Első modul

Az első modul a radikalizálódási folyamattal és a kockázatértékeléssel foglalkozik. A kurzus online része a radikalizálódás, a szélsőséges és a terrorizmus jelenségeinek fogalmi megalapozásával kezdődik. Ezt követően a radikalizálódás folyamatával foglalkozik, megpróbálva megérteni a kontextust, amelyben az előfordul; az erőszak ideológiai célú alkalmazásához vezető motivációkat; a toborzók által gyakran eszközül használt szükségleteket vagy a társas kapcsolatok szerepét. Ugyancsak vizsgálja a mentális betegségek és a radikalizálódás közötti kapcsolatot. Végül, az első modul célja még a hallgatók megismertetése a kockázatértékelési eszközök céljaival és funkcióival, valamint az EUTEx keretében kifejlesztett saját eszköz bemutatása.

Az első modul úgy lett kialakítva, hogy legyen benne két napnyi jelenléti oktatás, ideális esetben pedig egy harmadik napon tanulmányi látogatásokat tartalmazzon. A 2023-as kurzus során az első modul személyes foglalkozásai Bécsben voltak, és tartalmaztak egy látogatást a város központjában található Josefstadt börtönbe, valamint az Igazságügyi Minisztériumba, ahol az értékeléssel és rehabilitációval foglalkozó osztrák szakemberek bemutatták az általuk alkalmazott eszközöket és programokat.

Az első modul jelenléti foglalkozásainak céljai a következők:

- A radikalizálódás, a szélsőséges és a terrorizmus jelenségének fogalmi alapjai, ezek megértése és megkülönböztetése;
- A radikalizálódási folyamatokkal kapcsolatos ismeretek megszilárdítása és bővítése, figyelembe véve azok hátterét, az ilyen folyamatokon keresztülmenő egyének motivációit, valamint azt, hogy ezeket hogyan használják ki a toborzók. A társas kapcsolatok az erőszak támogatásához vagy alkalmazásához vezető radikalizálódási folyamatokban játszott szerepének feltárása. A radikalizálódás és a mentális egészségügyi problémák közötti kapcsolat feltárása;
- A radikalizálódás megelőzése és az erőszakos szélsőséges elleni küzdelem (P/CVE) területén a kockázatértékelés főbb koncepcióinak áttekintése, és ezek a rehabilitáció részeként történő alkalmazhatóságának megértése;
- Az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool által alkalmazott különböző dimenziók és elemek megértése;
- Az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool használatának megismerése.

Második modul

A második modul az erőszakos szélsőségekkel kapcsolatba hozott alanyok rehabilitációjának és re-integrációjának három kulcsfontosságú szempontjára fókuszál. A kurzus a szélsőséges fogvatartottakkal való foglalkozás jellemzőivel és sajátosságaival kapcsolatos ismereteket és készségeket ad az ilyen fogvatartottakkal való együttműködés kialakításához, a motivációs interjúk lefolytatásához, és a kognitív viselkedésterápia kidolgozásához.

A 2023-as kurzus keretében a második modul jelenléti foglalkozásait Stockholmban tartották, amely során látogatást tettek a svéd Kriminálvården (Büntetésvégrehajtási- és Pártfogói Szolgálat) létesítményeibe. Itt a szélsőséges fogvatartottak rehabilitációjával és re-integrációjával foglalkozó svéd szakemberek ismertették az ilyen típusú elítéltek terápiájában alkalmazott kognitívviselkedésterápiás megközelítést.

A második modul jelenléti foglalkozásainak célja a felzárkózási és re-integrációs stratégiákat előmozdító eszközök, gyakorlati koncepciók, és tevékenységek kidolgozása. A 2023-as kurzus során megtartott személyes részvétellel zajló foglalkozások specifikus céljai a következők voltak:

- Az erőszakos szélsőséges bűnözők rehabilitációjával kapcsolatos ismeretek megszilárdítása és bővítése, különös tekintettel a szélsőségektől való elszakadásra és a társadalmi stabilizációra.
- A szélsőséges elkövetőkkel a deradikalizációt és a társadalomba való visszailleszkedést célzó munkakapcsolatok kialakítási stratégiáinak vizsgálata és a gyakorlatba történő átültetése.
- A kognitív viselkedésterápia rehabilitációs és re-integrációs célú alkalmazásának megértése.
- A Kriminálvård visszailleszkedési programjaként szolgáló Entré program főbb elemeinek megismerése.
- A motivációs interjúk az erőszakos szélsőséges elkövetők re-integrációját szolgáló rehabilitációs módszerként történő hatékony alkalmazásának megismerése.

Harmadik modul

Végül, a harmadik modul lehetővé teszi a szakemberek számára a szélsőséges alanyokkal végzett munka egyéb szempontjainak figyelembevételét. Különösen az erőszakos szélsőséggel kapcsolatba hozható nőkkal és kiskorúakkal végzett munka sajátosságaival foglalkozik, különös tekintettel a kockázat felismerésére, a szélsőségektől való elszakadásra és a re-integrációra. A modul a kérdésben érintett helyi közösségekkel való együttműködésre is összpontosít.

A 2023-as kurzus harmadik moduljának személyes részvétellel zajló foglalkozásait az albániai Tiranában tartották. A gyakorlati foglalkozások során a résztvevők kifejezetten olyan technikákat dolgoztak ki, amelyek az erőszakos szélsőséggel kapcsolatba hozott nőkkal és gyermekekkel végzett munka szempontjából relevánsak, többek között genogramokat, családi térképeket, idővonalakat, családfamodelleket (családi tabló fafigurákkal / Playmobil-figurákkal) és az erőforrásokat feltáró/biztosítócsoportokat. A tanulmányút során a résztvevők első kézből ismerhették meg az albán civil társadalmi szervezetek szélsőségek által érintett egyénekkal és közösségekkel végzett munkáját a rehabilitáció és a re-integráció terén.

A harmadik modul személyes foglalkozásainak céljai a következők:

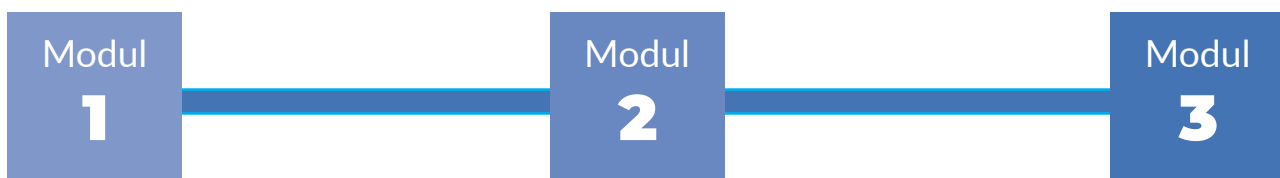
- Segíteni a résztvevőknek megérteni a közösségi szerepvállalás fontosságát a visszaesők és a korábbi szélsőséges elkövetők re-integrációs folyamatában.

- Segíteni a résztvevők ismereteinek megszilárdítását azzal kapcsolatban, hogy miként lehet a közösségeket megerősíteni és együttműködni velük a szélsőségektől való elszakadás és a re-integráció összefüggésében.

- Megérteni a nők radikalizálódási és szélsőségektől való elszakadási folyamatának sajátosságait, valamint a gyermekek szerepét.

- Megismertetni a résztvevőkkel a nőkkal végzett rehabilitációs és re-integrációs célú munka speciális módszereit.

- Megismertetni a résztvevőkkel a felnőttek rehabilitációjában és re-integrációjában a gyermekek szerepét is figyelembe vevő megközelítéseket.

● A KURZUS OKTATÓI (kiválasztás)

1. Modul

Daniela Pisoiu
EUTEx-koordinátor, aki az egyéni szintű radikalizálódás különböző ideológiákon keresztüli tanulmányozására szakosodott. A Radicalisation Awareness Network tudományos tanácsadó testületének tagja, a témában több könyv és számos cikk szerzője/társszerzője.

Álvaro Vicente
A Real Instituto Elcano (Spanyolország) elemzője, széleskörű kutatói tapasztalattal rendelkezik mind a köz-, mind a magánfinanszírozású projektekben. Álvaro kutatásainak középpontjában a spanyol börtönökben megjelenő dzsihádista szélsőségeség kezelése, innovatív képzési programok végrehajtása, valamint a börtön személyzete és pártfogó szakemberek számára szervezett speciális képzések tervezése áll.

Guillaume Monod
A Párizsi Egyetem (Franciaország) pszichiátere és gyermekpszichiátere. Kutatási területe a mentális egészség, az erőszakos bűncselekmények, a radikalizálódás és a volt bűnözők, különösen a fiatalok rehabilitációja.

Pedro Liberado
Az IPS - Innovative Prison Systems (Portugália) kutatási vezetője és radikalizálódási koordinátora, valamint képzett oktató. Pedro az Európai Bizottság

Radicalisation Awareness Network intézményének aktív tagja, így hozzájárul mind a szakpolitikai támogatáshoz, mind a gyakorlati kezdeményezésekhez.

2. Modul

Elvar Jonsson
trénerként és rehabilitációs programok felügyelőjeként dolgozik a Kriminálvård központjában. A kriminológia területén mesterfokozatú, a pedagógia területén pedig alapfokú diplomával rendelkezik. A börtönökben és a pártfogói szolgálatnál szerzett tapasztalattal rendelkező Elvar programszervezőként dolgozik, és terápiás programokat vezet szervezett bűnözésbe keveredett alanyok számára. Emellett 2017 és 2019 között a Entry nevű, erőszakos szélsőséges bűnözőkkel (VEO) foglalkozó terápiás program vezetőjeként is dolgozott.

Ioan Durnescu
a Bukaresti Egyetem Szociológia és Szociális Munka tanszékének professzora. Oktatási és kutatási tevékenysége keretében a próbaidősökkel, a börtönökkel és a de-radikalizálódással foglalkozik, különös tekintettel az összehasonlító próbaidőre és a re-integrációra. Ioan a „Probation in Europe” (CEP/WOLF) és az „Understanding penal practice” (Routledge) kiadványok szerkesztője. A European Journal of Probation társszerkesztője és a RAN rehabilitációs munkacsoportjának társelnöke.

2. Modul

Johan Eriksson

2017 óta trénerként és rehabilitációs programok felügyelőjeként dolgozik a Kriminálvård központjában. Igazságügyi pszichológiára szakosodott gyakorló pszichológus; igazságügyi mentálhigiénés intézményekben is dolgozott. Johan programszervezőként vesz részt az Entré programban, amely az erőszakos szélsőséges elkövetőkre (VEO-k) összpontosít. Kockázatértékelést is végez többek között a VERA-2R használatával, és társszerzője a „Forensic CBT - Treatment for Offenders” című könyvnek.

Robert Örell

Több, mint két évtizedes tapasztalattal Robert Örell a svédországi Transform számára végzett munkája révén az erőszakos szélsőségesek re-integrációjára szakosodott. Az erőszak és a gyűlölet pszichológiájával foglalkozó egyetemi kurzus társoktatója, amely kifejezetten az erőszakos radikalizálódással és szélsőséggel foglalkozik. Robert az EU RAN Network irányítóbizottságának tagja. Korábban tíz évig volt az Exit Sweden igazgatója, három évig pedig az Exit USA programigazgatója. A 2020-2021-es időszakban tanácsadóként és közreműködőként részt vett az Európa Tanács terrorizmusellenes stratégiájának kidolgozásában. Robert TEDx előadást is tartott 2016-ban.

Szpirosz Papadopoulosz

2016 óta dolgozik az osztrák NEUSTART pártfogói szolgálattal, és a terrorizmussal kapcsolatos bűncselekmények miatt elítélt, szabadult elkövetők gondozására szakosodott. 2020 óta a pártfogói szolgálaton belül a de-radikalizálódási munka koordinálásáért és felügyeletéért, valamint a KOMPASS visszailleszkedési projekt felügyeletéért felelős. Szpirosz a szociális munka területén szerzett tapasztalattal rendelkezik.

3. Modul

Armela Xhaho

az albániai Institute for Democracy and Mediation intézet szenior kutatója 2017 márciusa óta. A civil társadalmi szektorban szerzett több mint 13 éves tapasztalatával Armela országos és több érdekelt felet érintő kutatási projekteket koordinált, többek között a rehabilitáció és re-integráció, a migráció, az emberi jogok, a társadalmi befogadás, a nemek közötti egyenlőség és az átláthatóság területén. Jelenleg a hollandiai Groningeni Egyetem PhD kutatója.

Romario Shehu

az albán Demokrácia és Mediáció Intézetének biztonsággal kapcsolatos kérdésekre fókuszáló kutatója és projektkoordinátora. Kutatásai elsősorban az erőszakos szélsőségek, a szervezett bűnözés és a külpolitika körül mozognak. 2016 óta Romario aktívan részt vesz a P/CVE munkában, kutatást végez, iránymutatásokat dolgoz ki, elősegíti a közösségek rezilienciáját, és együttműködik az erőszakos szélsőséges elkövetőkkel, vallási közösségekkel, állami intézményekkel, iskolákkal és más első vonalban tevékenykedőkkel.

Torben Hollin

Torben 2017 novembere óta szociális munkásként és rendszerszintű tanácsadóként dolgozik a „Beratungsnetzwerk Grenzgänger”-ben az IFAK e.V.-nél Bochumban, Németországban. Tanácsadói munkája a vallási alapú szélsőségek által érintett személyek támogatására terjed ki, a másodlagos és harmadlagos megelőzésre összpontosítva. Torben korábban különböző területeken dolgozott, például az idősgondozás, a fogyatékkal élők gondozása, a felnőttek jóléte, az oktatás támogatása, valamint a gyermek-, ifjúsági és iskolai szociális munka területén. 2023 januárjától a „Grenzgänger ProKids” projektben dolgozik, amely a dzsihádistá harci övezetekből visszatérők gyermekeinek segít.

● EUTEx RISK & STRENGTH ASSESSMENT TOOL

Mi ez?

Az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool egy önálló értékelési eszköz, amely értékeli az egyének radikalizálódási szintjét, valamint az egyén erősségeinek a lehetséges rehabilitációs és re-integrációs intézkedésekre kifejtett hatását, figyelembe véve mikroszinten (azaz magához az egyénhez kapcsolódó) és mezoszinten (azaz az egyén társadalmi környezetéhez kapcsolódó) a kontextuális tényezők hatását. Ezek között a modell figyelembe veszi a statikus (azaz nem változó) és a dinamikus (azaz az egyén rehabilitációjához hozzájáruló, változtatható) tényezők hatását is.

Az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool egy strukturált szakmai megítélésen

(structured professional judgement, SPJ) alapuló megközelítést alkalmaz. Így ez egy, a szakemberek számára a kettős értékelés elvégzését segítő strukturált folyamatot jelent:

- Mely mikrokockázati (statikus és dinamikus) és mezokockázati (dinamikus) elemek járulnak hozzá az egyén radikalizálódásához és milyen mértékben;
- A kockázati pontszámtól függően vagy attól függetlenül, az egyéni erősségek elemeiben rejlő rehabilitációs potenciál, illetve, hogy az egyéni erősségek (ha vannak) hogyan és milyen mértékben befolyásolhatják (azaz csökkenthetik) az egyes kockázati elemeket (azaz előre jelzett teljes vagy részleges kockázatcsökkentő hatás).

Bár az eszköz a teljes értékelés során numerikus értékeket használ, az irányítás a gyakorló szakember kezében marad nemcsak a kockázati- és erősségelemek meglétének eldöntésében, hanem abban is, hogy ezek hogyan (és milyen mértékben) befolyásolhatják az egyént, valamint abban is, hogy az egyes elemeknek (a gyakorló szakember szakértelmének és tapasztalatának megfelelően) milyen fontosságot (azaz súlyt) kell tulajdonítani. Ezért az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool nem tévesztendő össze az aktuáriusi eszközökkel.

Ki használja?

A modellt olyan képzett és képesített szakemberek részére tervezték, akik megkapták a szükséges elméleti és gyakorlati képzést, és ezért teljes mértékben tisztában vannak a program alkalmazási területével, az erősségeivel és a gyengeségeivel. A felhasználóknak lehetőleg társadalomtudományi, orvosi vagy viselkedéstudományi diplomával kell rendelkezniük, emellett kriminálisztikai dolgozóként (pl. pszichológus, szociális munkás, pártfogó felügyelő) szerzett korábbi tapasztalatra is szükség van. Az eszköz szakszerűtlen használatának elkerülése érdekében az értékelőnek minimális szinten kell tartania a következtetéseket, elsőbbséget adva az egyértelmű adatoknak. Az eszköz használata, értékelése és annak értelmezése nem minősített szakemberek által tilos.

Ki az értékelendő célcsoport?

Olyan személyek, akik terrorizmussal vagy erőszakos szélsőséggel kapcsolatos büntetés hatálya alatt állnak (vagy álltak), ezért börtönben, próbaidőn, vagy civil szervezetek ellenőrzése alatt vannak.

Az eszközzel kapcsolatos részletek

Az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool 39 kockázati elemet tartalmaz hét, a tipológiájuk alapján az alábbiak szerint szétválasztható dimenzióban:

■ Statikus:

- Történet és képesség (HC; hat elem)

■ Dinamikus:

- Motiváció (MO; hét elem)
- Pszichológiai környezet (Psychological environment, PSE; három elem)
- Kiképzés és világnézet (Indoctrination and worldview, IW; öt elem)
- Hálózatok (Networks, NET; öt elem)
- Csoporton belüli azonosulás és érzékelt felsőbbrendűség (In-group identification and perceived superiority GIS; öt elem)
- Cselekvési szándék (Intention to act, IA; nyolc elem)

Emellett az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool további 20 erősségelemet is tartalmaz, amelyek hatást gyakorol(hat)nak az egyes kockázati elemekre (azaz csökkentik azokat), melynek előzetesen becsült mértéke lehet teljes vagy részleges.

Az EUTEx Kockázati Eredmény értelmezése

Az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool cselekvésközpontú megközelítést alkalmaz. Vagyis az értékelés kockázati pontszáma úgy jelenik meg, hogy „mit kell tenni” (azaz, figyelni, nyomon követni, cselekedni), nem csak címkéz/kategorizál (pl. alacsony kockázat, mérsékelt kockázat, magas kockázat).

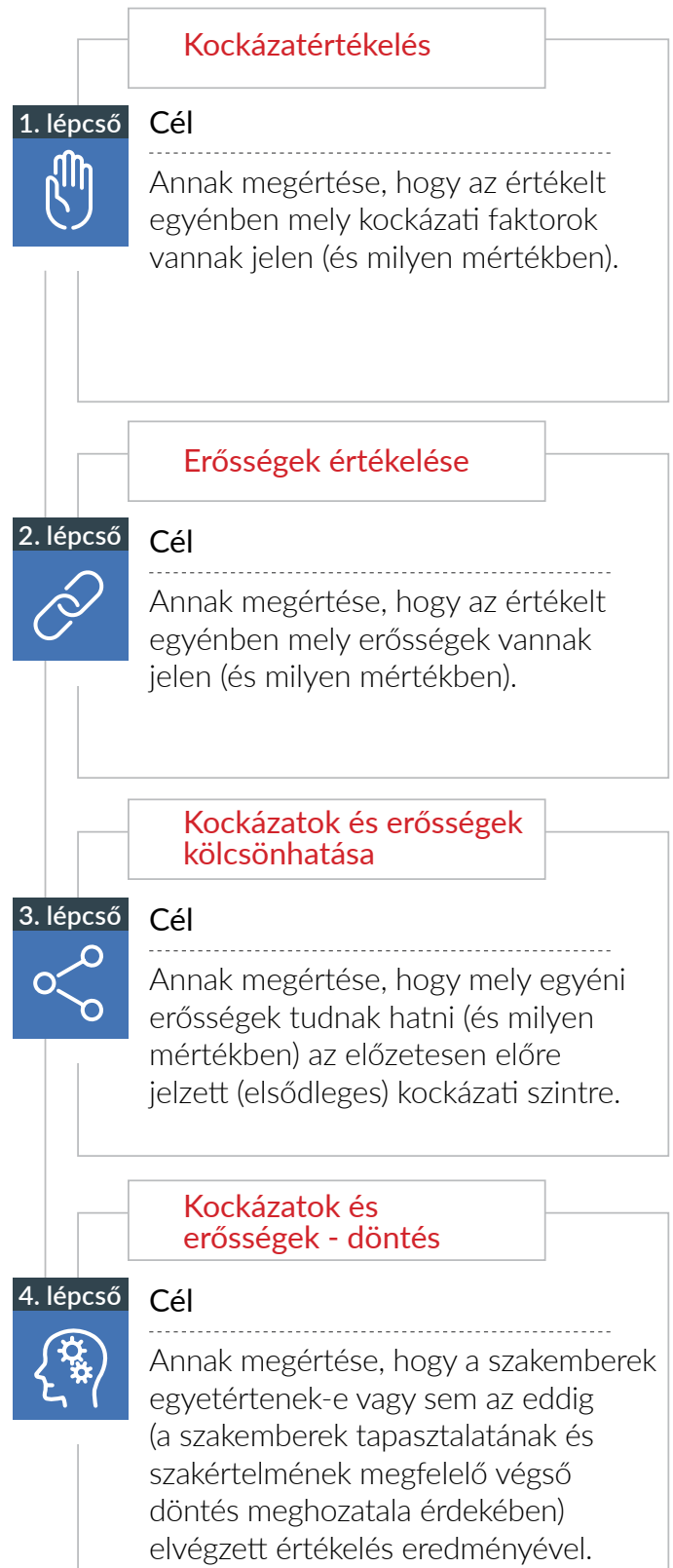
A dimenziók kontextus- (pl. mikro- vagy mezo-) vagy típus (pl. statikus vagy dinamikus) szerinti csoportosításával az EUTEx Risk & Strength Assessment Tool lehetővé teszi a szakemberek számára, hogy megértsék, a dimenziók mely csoportjai jelentenek fokozott kockázatot. vagy másfelől, hogy mely erősségeket lehet felhasználni a rehabilitációs erőfeszítések strukturálására.

Ezen túlmenően, a dimenziónkénti értékelés lehetőségével a szakemberek dönthetnek úgy, hogy beavatkozási terveiket (dimenziónkénti) elemek csoportja vagy dimenzió alapján (azaz a kontextusuk szerint - mikro- vagy mezo-; típusuk szerint - statikus vagy dinamikus), és nem egy általános globális kockázati szint szerint készítik el.

Hogyan kell használni?

EUTEx Risk & Strength Assessment Tool kitöltése egy négylépcsős folyamatot foglal magában:

EUTEX

EUTEX

Keretrendszer

Ezt a kiadványt az
Európai Unió finanszírozta az
Internal Security Fund – Police program keretében

A kiadvány tartalma kizárólag a szerző nézeteit
tükrözi, és kizárólag az ő felelőssége. Az Európai
Bizottság nem vállal felelősséget a benne foglalt
információk felhasználásáért.